

INDSATSPLAN FOR KÆMPEBJØRNEKLO I 2019-2028

KÆMPEBJØRNEKLO

Med denne indsatsplan følges der op på indsatsplanen 2008-2018. Der er med den første indsatsplan blevet bekæmpet mere end 90 % af bestanden, og nu håber vi med den nye indsatsplan at udrydde planten helt i Stevns Kommune.

FORORD

Med denne indsatsplan følges der op på indsatsplanen 2008-2018. Der er med den første indsatsplan blevet bekæmpet mere end 90 % af bestanden, og nu håber vi med den nye indsatsplan at udrydde planten helt i Stevns Kommune. Indsatsplanen henvender sig til dig som lodsejer, der har planten på din jord.

Kæmpebjørneklo kan vokse næsten alle steder. Den findes specielt langs vandløb, veje, ved søer og moser, i skovbryn og lysninger samt på brakmarker, skrænter og på pladser med oplag af muldjord og haveaffald. Den spreder sig nemt langs vandløb, hvor frøene kan spredes flere kilometer med strømmen.

Kæmpebjørneklo er indført til Danmark i 1800-tallet som haveplante. Herfra har den spredt sig ud i vores danske natur. Den er uønsket fordi den med sine store skyggende blade fortrænger den naturlige hjemmehørende vegetation. Dermed forsvinder også levestederne for mange insekter og andre dyr. Derfor er det vigtigt at du hjælper til med at bekæmpe planten på din ejendom.

Husk på under din bekæmpelse, at kæmpebjørnekloens saft er giftig, og kan medføre forbrændinger og overfølsomhedsreaktioner.

Indsatsplan 2019-2028 forpligter offentlige såvel som private grundejere til at bekæmpe planten på dens voksesteder. Hvis vi alle yder en konsekvent indsats i kampen mod kæmpebjørneklo, vil det være muligt at udrydde den i vores kommune. Dermed bevarer vi en række af kommunens naturskønne arealer.

Formand for Plan-, Miljø- og Teknikudvalget
Flemming Petersen

Stevns den 30. april 2019

PLAN FOR HØRING OG VEDTAGELSE I STEVNS KOMMUNE

5. februar 2019	Forslag til indsatsplan godkendt i Plan-, Miljø- og Teknikudvalget
7. februar – 7. april 2019	Offentlig høring
9. april 2019	Forslag til indsatsplan godkendt i Plan-, Miljø- og Teknikudvalget
30. april 2019	Endelig vedtagelse i kommunalbestyrelsen
30. april 2019	Indsatsplanen træder i kraft.

Kontakt

Stevns Kommune
Teknik og Miljø
Rådhuspladsen 4
4660 St. Heddinge

Att.

Mads Brinck Lillelund
madslill@stevns.dk
24 67 64 91

Indhold

FORORD	2
Plan for høring og vedtagelse i Stevns Kommune.....	2
Invasive arter	4
Beskrivelse af kæmpebjørneklo.....	5
Formering.....	5
Typiske voksesteder	5
Spredning.....	5
Hvad er en invasiv plante	5
Hvorfor skal vi bekæmpe kæmpebjørneklo?	6
Sådan kender du kæmpebjørneklo.....	6
Lovgrundlaget	6
Indsatsområde	7
Kortlægning	7
Bekæmpelse.....	7
Metoder til bekæmpelse.....	7
Rodstikning	7
Slåning	7
Afgræsning.....	8
Skærmapning	8
Jordbehandling.....	9
Kemisk bekæmpelse – sprøjtning/pensling.....	9
Ikke godkendte bekæmpelsesmetoder	9
Bedst egnede bekæmpelsesmetoder	10
Arbejds miljø og sikkerhed.....	10
Strategi og tidsplan	11
Hvornår skal du bekæmpe kæmpebjørneklo.....	11
Vurdering af forekomstens størrelse og tæthed	12
Pligt til indberetning af forekomster og bekæmpelse.....	12
Håndhævelse af indsatsplanen	12
Samarbejde med andre kommuner	13
Målsætninger	13
Kortsigtede mål.....	13
Klagevejledning	13
Mere information.....	14

INVASIVE ARTER

Invasive arter er de planter og dyr som ikke findes naturligt i Danmark. Og med naturligt menes siden sidste istid. De invasive arter har på en eller anden vis fået hjælp fra os mennesker. Måske først indført som haveplante, og siden spredt sig. Måske kommet med skibes ballastvand, og dermed blevet transporteret til danske farvande. Måske indført som lægeplante af munke. Mulighederne er mange, men fælles for dem alle er, at arten er uønsket her i landet. Den truer vores naturlige dyre- og planteliv, vores danske biodiversitet og mangfoldighed.

Der findes i øjeblikket 49 uønskede arter i EU. De 19 findes i Danmark. Her i blandt kæmpebjørneklo. Eller som den botanisk staves Kæmpe-Bjørneklo, *Heracleum mantegazzianum*. For de 49 arter er der et fuldstændigt forbud mod at indføre, sælge, dyrke, anvende og udslippe arterne på EU-plan. Hensigten med disse stramme regler er at få udryddet arterne inden for EU's grænser. Samtidig er der en særlig EU-forordning, som sikrer samme lovgivning for alle EU-landene vedrørende de 49 uønskede arter.

Ud over den såkaldte EU-listen er der i Danmark udarbejdet en liste, som tæller mere end 130 uønskede arter. Her finder vi f.eks. amerikansk ribbegøple, som formentlig er kommet med skibes ballastvand, canadisk gyldenris, iberisk skovsnegl ('dræbersnegl') og japansk pileurt.

Nogle af de arter vi har størst fokus på i Danmark for at få udryddet er: brun rotte, kæmpebjørneklo, rynket rose (også kaldet 'hybenrose') og mink.

I Danmark findes der omkring 1.500 forskellige planter. Af disse betragtes de 1.000 som hjemmehørende, mens resten er indført, bevidst eller ubevidst, og har tilpasset sig livsbetingelserne i Danmark.

Kæmpebjørneklo er blandt de mest frygtede invasive planter, fordi den kan danne store sammenhængende bevoksninger, der fortrænger den naturligt hjemmehørende vegetation, og dermed forringer livsbetingelserne for det danske plante- og dyreliv. Af andre kan nævnes rynket rose (hybenrose) og japanpileurt, som begge findes i Stevns Kommune.

Med vedtagelsen af en ny bjørneklobekendtgørelse i 2006 blev det lettere for kommunerne at gennemføre en koordineret og målrettet bekæmpelse af planten. Bekendtgørelsen gav mulighed for at kommunen, med en vedtaget og offentliggjort indsatsplan, kunne pålægge ejere af arealer med kæmpebjørneklo at bekæmpe disse. Samtidig forpligter indsatsplanen også kommunen til selv at bekæmpe kæmpebjørneklo på kommunens arealer. I 2017 blev der vedtaget en ny bekendtgørelse. En af de væsentlige ændringer er at det nu er muligt, hvis en lodsejer eller bruger ikke efterkommer et påbud, at lade bekæmpelsen foretage for ejerens eller brugerens regning.

Kæmpebjørneklo i Stevns Kommune er fortsat spredt over hele kommunen, men efter første indsatsplan er antallet betydeligt reduceret. Den konsekvente indsats har båret frugt, og der er bekæmpet mere end 90 % af forekomsterne. For at fortsætte indsatsen er hele kommunen igen udpeget som indsatsområde 2019-2028.

Et samarbejde med de tilstødende kommuner Faxe og Køge er meget vigtigt. Især området ved Stevns Å i Faxe Kommune er essentiel for spredningen af kæmpebjørneklo via Stevns Å, og videre ned i Tryggevejle Å. På den nedre del af Tryggevejle Å er det vigtigt at bestande i Køge Kommune bekæmpes for at undgå frøspredning via åen. Stevns Kommune vil i indsatsperioden arbejde for en fælles indsats mod kæmpebjørneklo med de to nabokommuner.

BESKRIVELSE AF KÆMPEBJØRNEKLO

Betegnelsen kæmpebjørneklo dækker egentligt over tre arter. De tre arters latinske navne er *Heracleum mantegazzianum*, *H. sosnowskyi* og *H. persicum*. Af disse tre arter er *H. mantegazzianum* den mest udbredte, og den eneste der findes udbredt i Danmark.

Planten stammer oprindeligt fra det vestlige Kaukasus, og er blevet bragt til Europa som prydblade. De første registreringer af planten i Europa stammer fra Storbritannien, hvor den i 1817 indgik i samlingen i Londons Botaniske Have.

Siden da har *H. mantegazzianum* spredt sig og findes i dag i store dele af Europa. I Danmark blev kæmpebjørneklo første gang registreret i 1870, hvor den blev indført til botaniske haver. Senere er planten brugt som prydblade i parker og private haver.

Formering

Kæmpebjørneklo er en flerårig plante, som udelukkende formerer sig ved frøspredning. Kæmpebjørneklo blomstrer typisk i sit andet eller tredje leveår, hvorefter planten dør. Hvis vækstforholdene for kæmpebjørneklo er ringe pga. skygge, næringsfattig jord eller jævnlig græsning og slåning, kan planten udsætte blomstringen indtil den har opbygget en tilstrækkelig næringsreserve.

Kæmpebjørneklo blomstrer normalt i juni og juli, mens frøene spredes fra august til oktober. Hver plante danner i gennemsnit 20.000 frø, hvoraf størstedelen er levedygtige. I tætte bevoksninger af kæmpebjørneklo kan der således være omkring 2.000 frø pr. kvadratmeter, som er klar til at spire de efterfølgende år.

Typiske voksesteder

Tidligere var det opfattelsen, at kæmpebjørneklo udelukkende trivedes på våde og næringsrige jorder, men det har nu vist sig, at planten også kan leve og sætte frø på tørre og mere næringsfattige jorder. Det vil sige at den kan vokse alle steder i vores kommune. Typiske voksesteder for kæmpebjørneklo er kulturpåvirkede arealer. Ofte kan du finde planten langs jernbaner, motorveje, på braklagte arealer, i læhegn, på fyldpladser og i byernes industriområder. Men også langs vandløb og søer, på enge og moser, i skovbryn og skovlysninger samt langs vores kyster.

Spredning

Størstedelen af de mange frø lander på jorden tæt ved moderplanten, typisk i en afstand af op til 4 meter. Spredningen over længere afstande kan enten være naturlig eller betinget af menneskelig aktivitet. Ofte findes kæmpebjørneklo langs vandløb, hvor dens frø, flydende i vandet, kan transporteres over lange afstande.

Ligeledes kan veje fungere som spredningskorridorer over længere afstande, hvor frøene kan sætte sig fast i f.eks. bildæk, og derved spredes over relativt store afstande. Tidligere undersøgelser har vist, at hvis de rette voksesteder er til stede, vil en bestand af kæmpebjørneklo kunne sprede sig med en hastighed på op mod 10 meter pr. år, hvis den ikke bekæmpes.

HVAD ER EN INVASIV PLANTE

En invasiv plante er en indført planteart, som fortrænger andre oprindelige plantearter og deres tilhørende dyreliv, og som derved forrykker den økologiske balance i naturen. Nogle karakteristiske træk ved invasive planter er, at de kan have en kraftig vækst, der gør dem i stand til at skygge andre planter ihjel. De kan have et stort spredningspotentiale, og i mange tilfælde mangler de naturlige fjender i deres nye omgivelser. Fraværet af de naturlige fjender gør, at der i mindre grad er nogle naturlige mekanismer, som begrænser plantens udbredelse.

Der er en række egenskaber ved kæmpebjørneklo, der gør den i stand til at sprede sig og opbygge tætte bestande, der kan fortrænge den oprindelige vegetation. Tidlig fremvækst om foråret samt et stort samlet

bladareal betyder, at den kan skygge anden vegetation væk og selv samle energi inden træer og buske springer ud. Den har kun få naturlige fjender, da dens naturlige fjender i Kaukasus ikke findes i Danmark. Den er i stand til at overleve under kraftigt stress og udsætte blomstringen, til der er opbygget en tilstrækkelig energireserve. Den har en tidlig blomstring der giver den tid til endnu en blomstring i tilfælde af at den første blomstring mislykkes (græsning eller slåning). Den har en meget stor frøsetning (20.000 frø pr. plante), som sammen med dens evne til at bestøve sig selv giver en enkelt plante mulighed for at starte en 'invasion'. Disse egenskaber er medvirkende til at kæmpebjørneklo er uønsket i vores danske natur.

Der findes også andre invasive planter i kommunen. Vigtigst er rynket rose ('hybenrose'), rød hestehov ('skræppe'), japansk-pileurt, kæmpe-pileurt og gyldenris. Disse arter er ikke omfattet af denne indsatsplan, men Stevns Kommune anbefaler at du også bekæmper dem.

HVORFOR SKAL VI BEKÆMPE KÆMPEBJØRNEKLO?

De negative egenskaber ved kæmpebjørneklo kan groft set opdeles i to. Dels har planten en negativ effekt på naturen og den rigdom af arter og dels udgør dens giftige saft en sundhedsrisiko for mennesker.

Kæmpebjørneklo trives godt på mange af vores værdifulde naturområder. Den kan bortskygge store dele af den oprindelige plantevækst og derved skabe forringede forhold for insekter og andre smådyr, som ikke kan leve i de tætte bestande af kæmpebjørneklo. Tætte bestande kan også betyde en øget risiko for jorderosion omkring søer og vandløb hvor evnen til at fortrænge anden vegetation kan betyde, at jorden ligger blottet uden vegetation og dermed er meget udsat for erosion.

Saften fra kæmpebjørneklo indeholder en række giftstoffer, som ved kontakt med hud og efterfølgende påvirkning med ultraviolet lys – det vil bl.a. sige sollys - kan medføre forbrændinger og overfølsomhedsreaktioner.

Da berøring med saften fra kæmpebjørneklo ikke er forbundet med smerte, er der ikke et "alarm-system" der advarer om kontakten. Du vil således kunne udsættes for den giftige saft gennem længere tid uden at opdage det. Dette betyder, at der er en række forholdsregler der skal følges i forbindelse med bekæmpelsen. Disse forholdsregler er beskrevet i afsnittet om bekæmpelsesmetoder.

SÅDAN KENDER DU KÆMPEBJØRNEKLO

Kæmpebjørneklo kan blive op til 5 meter høj, hvilket uden tvivl er et af de mest iøjefaldende kendetegn ved planten. Deres stængler er normalt 5 – 10 cm i diameter, og er plettede til ensfarvede rød-violette. Bladene kan blive op til 3 meter lange og vil typisk være opdelt i tre lige store dele. Blomsterne, som sidder i en skærm der kan være op mod 80 cm i diameter, er hvide eller hvidgule.

Der findes andre planter i den danske natur, der kan forveksles med Kæmpebjørneklo, men som ikke bør bekæmpes. Tre hjemmehørende arter af bjørneklo i Danmark: Almindelig Bjørneklo, Grønblomstret Bjørneklo og Hårfrugtet Bjørneklo. Udover de hjemmehørende arter af bjørneklo er der også andre skærmpflanter som den kan forveksles med: Strand-Kvan, Pastinak, Gifftyde og Angelik.

Generelt kan disse kendes fra kæmpebjørneklo på størrelsen, da de hjemmehørende planter ikke bliver over 2 m.

LOVGRUNDLAGET

Med vedtagelsen af bekendtgørelse om bekæmpelse af kæmpebjørneklo, nr. 842 af 23. juni 2017, er det blevet lettere for kommunerne, at gennemføre en koordineret bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Med en endeligt vedtaget og offentliggjort indsatsplan for bekæmpelsen af kæmpebjørneklo er det nu muligt for kommunen at pålægge private lodsejere, at bekæmpe forekomster af kæmpebjørneklo. Hvis ikke dette sker, kan

kommunen lade bekæmpelsen udføre for ejers regning. Pligten, at bekæmpe kæmpebjørneklo, gælder også for offentlige områder.

INDSATSOMRÅDE

I forbindelse med udarbejdelsen af en indsatsplan 2019-2028 for bekæmpelsen af kæmpebjørneklo i Stevns Kommune, er hele kommunen udpeget som indsatsområde. Dette er sket, fordi planten er registreret på områder fordelt over hele kommunen, og fordi det er forvaltningens opfattelse, at problemet med kæmpebjørneklo er af en størrelse, hvor det vil være muligt, at gribe ind i hele kommunen. Der er over en årrække foregået bekæmpelse af planten på offentlige arealer, dog uden at planten helt er udryddet.

Det er vigtigt, at planten bekæmpes på steder med mange planter, men det er også vigtigt, at bekæmpe den enkeltstående plante, da den meget hurtigt vil kunne blive til mange planter. Spredningsmulighederne er størst langs vandløb, da frø kan føres langt væk med vandet.

KORTLÆGNING

I forbindelse med udarbejdelsen af indsatsplan 2008-2018 er der foretaget en kortlægning af kendte forekomster af kæmpebjørneklo i Stevns Kommune primært på offentlige arealer, men også på private arealer langs Tryggevejle Å og enkelte andre steder.

Der vil i indsatsperioden 2019-2028 løbende ske opdatering og kortlægning af konstaterede forekomster af kæmpebjørneklo og bekæmpelsesplaner for de enkelte områder.

BEKÆMPELSE

For at opnå en effektiv bekæmpelse skal alle kæmpebjørneklo bekæmpes. Den enkelte plante skal dø inden den når at sætte frø. Hvis planten når at sætte blomst, skal denne afklippes og destrueres så frøspredning forhindres.

Metoder til bekæmpelse

De nuværende bekæmpelsesmetoder omfatter en række mekaniske og manuelle metoder, græsning og kemisk bekæmpelse. Valget af bekæmpelsesmetode er betinget af forskellige parametre. Størrelsen på det område planterne dækker, planternes tæthed samt områdets tilgængelighed har betydning for valget af bekæmpelsesmetode.

Rodstikning

Rodstikning er en effektiv men arbejdskrævende metode til bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Ved mindre bestande, enkelte planter og grupper med op til 100 planter, foretages rodstikning ved at roden kappes 10 – 15 cm under jordens overflade. Der kan med fordel anvendes en bjørneklospade.

De afskårne plantedele trækkes op af jorden og efterlades til udtørring. Det er vigtigt, at man sikrer sig, at planten ikke kan slå rod igen, hvis man har stukket for dybt. Husk at eventuelle blomsterskærme skal fjernes og destrueres så en eftermodning af frø undgås. Afhængigt af områdets tilgængelighed og tætheden af planter kan der rodstikkes 100 – 300 planter i timen. Rodstikningen foretages i april-maj med en opfølgning i juni.

Slåning

Manuel slåning af kæmpebjørneklo er en mulig metode for mindre bestande, mens mekanisk slåning af Kæmpebjørneklo er en nyttig bekæmpelsesmetode til større bevoksninger. Planterne vil hurtigt efter slåning danne nye skud hvorfor slåningen skal gentages 2 – 3 gange i løbet af en vækstsæson. Effekten af slåning som bekæmpelsesmetode er, at de gentagne slåninger udsulter planterne og at blomstring og frøsætning kan forhindres. Det er vigtigt at forhindre at nogle planter blomstrer og sætter frø mellem slåningerne. Man skal være opmærksom på, at enkelte planter kan sætte nye skud og blomstre på korte stængler. Ved gentagne slåninger vil man forhindre, at der opbygges næring i roden og planten vil med tiden blive udsultet og dø. Årets første

slåning skal foretages inden planterne sætter blomst (april – maj) således at frøsætning undgås. Herefter gentages behandlingen med 3 til 4 ugers mellemrum indtil vækstsæsonen er overstået uden blomstring.

Genvækst efter slåning. Bemærk at planten nu sætter blomsterstanden i lav højde.

Afgræsning

Græsning er en effektiv bekæmpelsesmetode overfor større bestande af kæmpebjørneklo. Især om foråret er græsningen effektiv. Når dyrene æder de unge planter efterhånden, som de kommer op, sætter kæmpebjørneklo straks nye skud, og når de ligeledes straks bliver ædt ender planten med at blive udsultet og dø. Det er vigtigt, at græsningstrykket er tilstrækkeligt højt (et passende antal dyr), da et for lavt græsningstryk kan betyde en forøgelse af bestanden af kæmpebjørneklo. Det lave græsningstryk forhindrer de store planter i at skygge de små planter ihjel samtidigt med, at det lave græsningstryk ikke fører til, at de store planter udsultes og dør.

Får er specielt egnede i forbindelse med bekæmpelse, da de foretrækker kæmpebjørneklo frem for græs, hvilket ikke er tilfældet for kvæg og heste. Hvis får sættes ud i april i så stort tal, at de vil kunne æde de fremspirende skud i takt med at de dukker op, vil planten helt kunne udryddes på få år. Ved tætte bestande af Kæmpebjørneklo anbefales et højt græsningstryk i foråret (20 – 30 får pr. ha.), og at det sænkes i slutningen af juni (5 – 10 får pr. ha.), når planternes vækst er svækket. I forbindelse med græsning er det også vigtigt, at bekæmpe de planter der eventuelt måtte findes udenfor indhegningen.

Skærmpapning

Skærmpapning kan benyttes på alle arealer. Det er dog en arbejdskrævende og ubehagelig metode, fordi det er svært helt at undgå at komme i kontakt med den giftige saft fra planterne. Skærmpapning kan ikke betragtes som egentlig bekæmpelse, men kun som hindring af spredning af frø. Hvis skærmpapningen foretages på det rette tidspunkt, kan den dog føre til, at den enkelte plante dør, da alt plantens oplagrede energi er gået til blomstring og dannelse af frø. Ved skærmpapning skal skærmen skæres af, efter at planten har blomstret, men

inden der er dannet frø, hvilket falder indenfor perioden juni - juli. Hvis skærmene afskæres for tidligt risikeres det, at planten sætter nye blomster allerede samme år, eller at den overlever og blomstrer det følgende år. Det vil dog altid være bedre, at kappe skærmen for tidligt frem for for sent, alternativt bør planten i dette tilfælde rodstikkes. Da frøene kan eftermodne på de afskårne skærme er det vigtigt, at disse indsamles og destrueres. Det anbefales, at de indsamlede skærme brændes.

Jordbehandling

Forskellige former for jordbehandling, pløjning, harvning eller fræsning kan være effektivt i områder, hvor det er muligt at komme til med maskiner. Det giver mulighed for at bekæmpe store arealer på kort tid. Man skal dog være opmærksom på, at fræsning kan fremme spredning af andre uønskede planter som f.eks. rød hestehov.

Behandlingen skal gentages mindst et par gange i løbet af sommeren, da det må forventes, at der fremspirer nye planter efter behandlingen og enkelte gamle planter skyder igen. Kan evt. kombineres med efterfølgende slåning.

Der må ikke jordbehandles i naturområder, på gamle græsningsarealer, brakarealer og 2 meter bræmmer til vandløb og søer.

Kemisk bekæmpelse – sprøjtning/pensling

Glyphosat er det eneste pesticid der er godkendt til bekæmpelse af Kæmpebjørneklo i Danmark. Glyphosat er det aktive stof i bl.a. Roundup, Express og Glyfonova Plus. Hvis man anvender kemisk bekæmpelse af kæmpebjørneklo bør det ske i slutningen af april inden de store planter dækker de nyspirede planter, således at de ikke rammes af sprøjtegiften. Det er nødvendigt at gentage behandlingen i maj for at bekæmpe de spæde kimplanter (nyspirede planter) der ikke blev ramt ved den første behandling. Den opfølgende behandling med sprøjtemiddel bør senest iværksættes 10 – 14 dage efter den første behandling. Som afslutning på en kemisk bekæmpelse af kæmpebjørneklo, skal der foretages en gennemgang af området i september, hvor eventuelt overlevne planter rodstikkes.

Da glyphosat skader andre planter end kæmpebjørneklo bør behandlingen være så målrettet de enkelte planter som muligt ved enten afskærmet sprøjtning eller pensling af enkeltplanter. Bredsprøjtning af større arealer bør helt undgås, da der er risiko for at området's naturlige flora rammes og at giften spredes til det omgivende miljø. Endvidere skal den enkelte lodsejer være opmærksom på, at der på en række arealer kan være begrænsninger i forhold til brugen af sprøjtemidler.

Begrænsningerne kan bl.a. gælde arealer der er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven, langs vandløb, vandhuller og søer, på brakmarker, på arealer hvor der gives tilskud fra MVJ-ordningen (miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger) og på arealer med økologisk jordbrug. I forbindelse med en eventuel brug af ukrudtsmidler til bekæmpelse af kæmpebjørneklo påhviler det den enkelte lodsejer at overholde gældende lovgivning. Stevns Kommune arbejder målrettet på at begrænse brugen af sprøjtemidler og opfordrer derfor til, at man kun anvender sprøjtemidler i forbindelse med bekæmpelsen af kæmpebjørneklo, hvis anden metode er meget arbejdskrævende eller ikke praktisk mulig.

Ikke godkendte bekæmpelsesmetoder

Gennem tiden er der beskrevet en række alternative metoder til bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Her kan bl.a. nævnes salt, salmiakspiritus, fyringsolie og andre kemikalier. Disse metoder er ikke godkendt, da de kan forurene jord- og vandmiljø. Brugen af flydende gasser til bekæmpelse af kæmpebjørneklo er blevet patentanmeldt. De flydende gassers lave temperatur udnyttes, da de forårsager alvorlige vævsskader i planterne. Brugen af flydende gasser kan måske have potentiale til bekæmpelse af kæmpebjørneklo i fremtiden. Mere omfattende jordbehandling kan også være en mulighed på områder så som industrigrunde og affaldspladser, hvor man kan pløje eller fræse arealerne uden at skade naturinteresser. Ved jordbehandlingen dræbes eller

hæmmes de nyspirede og små planter. Der er dog en risiko for, at nogle planter har ophobet tilstrækkeligt næring til at slå rod igen og vokse videre.

Bedst egnede bekæmpelsesmetoder

Den bekæmpelsesmetode der er bedst egnet er meget afhængig af bestandsstørrelse og tæthed af kæmpebjørneklo samt af terræn og tilgængelighed. Nedenfor ses en skematisk gennemgang af de anbefalede bekæmpelsesmetoder, og hvilke typer bestande de er bedst egnede til. I nogle tilfælde kan forskellige metoder med fordel kombineres.

Oversigt over bekæmpelsesmetoder 7									
	Manuelle metoder				Maskinelle metoder			Ændret drift af arealet	
	Rodsikning (side 11)	Slåning (side 13)	Skærmskapping (side 15)	Sprejning (side 17)	Jordbehandling (side 21)	Slåning (side 23)	Sprejning (side 25)	Genoprykning (side 29)	Græsning (side 31)
Enkelte planter og små bevoksninger									
Vandløbskant, 2-meter bræmme, hegn, remiser mm.	😊	😊	😊	😊	😞	😊	😞	😞	😊
Enge og naturarealer	😊	😊	😞	😞	😞	😊	😞	😞	😊
Landbrugsarealer	😊	😊	😞	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Store bevoksninger (hundreder af planter)									
Vandløbskant, 2-meter bræmme, hegn, remiser mm.	😊	😊	😞	😊	😞	😊	😞	😞	😊
Enge og naturarealer	😊	😞	😞	😞	😞	😊	😞	😞	😊
Landbrugsarealer	😞	😞	😞	😊	😊	😊	😊	😊	😊

Vær opmærksom på, at der kan gælde særlige regler på naturarealer og braklagte arealer

(Kilde: Hedeselskabet)

ARBEJDSMILJØ OG SIKKERHED

Kæmpebjørneklo i god vækst indeholder store mængder saft. Saften indeholder en række kemiske stoffer kaldet furanocoumariner, som ved hudkontakt og sollys udløser en fotokemisk reaktion i huden, der medfører forbrænding og overfølsomhedsreaktioner. Da den umiddelbare kontakt med plantesaften er smertefri, er der ikke et "alarmsystem" der advarer om kontakten. Overfølsomhedsreaktionen starter allerede ca. 15 minutter efter kontakten med plantesaften og er størst mellem ½ og 2 timer efter kontakten. Uanset hvilken metode man anvender til bekæmpelse, skal man være opmærksom på, at plantens saft kan give smertefulde vabler og udslet. Alle der foretager bekæmpelse af kæmpebjørneklo skal være opmærksomme på dette og tage passende forholdsregler for at undgå kontakt med plantens saft.

Undgå at få saften på huden og i øjnene. Brug regntøj, gummistøvler, lange handsker, beskyttelsesbriller eller visir og andre relevante værnemidler. Brug i det hele taget syntetiske og vandafvisende materialer – også handsker, da bomulds- og lærredstøj opsuger saften. Pas på ikke at klø eller på anden måde berøre saftforurenede beklædningsgenstande.

Ved brug af motorredskaber som f.eks. buskrydder, er det vigtigt at være opmærksom på, ikke at indånde saftpartikler og i øvrigt at undgå at få dem på huden.

Du kan med fordel bekæmpe kæmpebjørneklo når det er overskyet eller regner. Får du saft på huden, så skyl med rigelige mængder vand, og hold området beskyttet mod sollys i **mindst en uge**. Ved mere omfattende kontakt med plantesaften bør du kontakte din læge.

STRATEGI OG TIDSPLAN

En indsats mod kæmpebjørneklo er kun effektiv, hvis der sker en samordnet indsats, samt at indsatsen gennemføres i flere år i træk. For at opnå en samordnet og kontinuerlig indsats mod kæmpebjørneklo er det vedtaget, at denne indsatsplan skal være gældende i en periode på 10 år. Valget af en 10-års periode bygger på forventningen om, at det vil være muligt at foretage en effektiv bekæmpelse af de eksisterende bestande samt, at en vedvarende bekæmpelse gennem 10 år vil kunne "tømme" frøbanken således, at der ikke vil ske en genindvandring af kæmpebjørneklo.

Denne indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo vil således være gældende i perioden 2019 – 2028.

HVORNÅR SKAL DU BEKÆMPE KÆMPEBJØRNEKLO

Du skal bekæmpe kæmpebjørneklo flere gange i løbet af vækstsæsonen, uanset hvilken bekæmpelsesmetode du vælger.

Her får du et overblik over metoderne, hvornår de skal igangsættes, og hvor ofte de skal gentages:

Metode	Start	Gentagelse	Årets sidste bekæmpelse
Rodstikning	Marts – april	Så ofte som muligt, mindst 2-3 gange i løbet af sommeren	September
Slåning	April – maj	Så ofte som muligt, mindst 2-3 gange i løbet af sommeren	September, ingen blomsterstande må stå tilbage
Græsning	April – maj	Hele sommeren	Dyrene hjemtages når der ikke er nok foder på arealet
Skærmmkning	Når de første skærme er afblomstret	Mellem blomstring og frømodning gennem hele sommeren	September/oktober, når den sidste plante har blomstret
Sprøjtning	1. – 15. maj	10 – 14 dage efter 1. beh., herefter i juni og juli	September, evt. overlevende planter rodstikkes

På baggrund af ovenstående tidsplan skal du være opmærksom på følgende tidsfrister for årets bekæmpelse på din ejendom:

- 1) For bekæmpelse **uden** anvendelse af sprøjtemidler gælder følgende frister:
  - Første bekæmpelse skal være foretaget inden udgangen af maj.
  - Anden bekæmpelse skal være foretaget inden udgangen af juni.
  - Tredje bekæmpelse skal være foretaget inden udgangen af juli.

- 2) For kemisk bekæmpelse **med tilladte sprøjtemidler** gælder følgende frister:
  - Første bekæmpelse skal være foretaget inden 20. maj.
  - Anden bekæmpelse skal være foretaget inden 31. maj (10 - 14 dage efter den første bekæmpelse).
  - Senere bekæmpelser skal foretages i juni og juli.
  - Sidste bekæmpelse, i form af rodstikning, skal være foretaget inden udgangen af september.

VURDERING AF FOREKOMSTENS STØRRELSE OG TÆTHED

Da formålet med bekæmpelsen er at udrydde kæmpebjørneklo i Stevns Kommune, er det målet, at der ikke findes overlevende planter i oktober måned. På arealer med mange planter er dette ikke praktisk muligt de første år.

Der skelnes mellem 3 grader af forekomster, som du skal benytte når du fortæller os om din bekæmpelse:

1. Enkeltstående planter (< 10 planter)
2. Spredt forekomst (mellem 10 og 500 planter)
3. Massiv forekomst (≥ 500 planter)

For forekomster omfattet af nr. 1 og 2 må der i oktober måned ikke være levende planter på området.

For forekomster omfattet af nr. 3 må der i oktober måned ikke være store planter og/eller blomstrende planter på området.

PLIGT TIL INDBERETNING AF FOREKOMSTER OG BEKÆMPELSE

Lodsejere i Stevns Kommune er pligtige til hvert år inden 1. juni at indberette forekomster af kæmpebjørneklo på deres jord. Forekomsten indberettes på et særligt skema. Skema til indberetning af plan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo på eget areal kan findes på Stevns Kommunes hjemmeside, hentes på rådhuset eller på bibliotekerne i kommunen.

Det fremgår af skemaet, at der skal oplyses om forekomstens størrelse og tæthed og hvordan der forventes at blive bekæmpet i indeværende år. Såfremt man ikke har fulgt den indberettede bekæmpelsesplan, skal dette oplyses ved indberetningen det følgende år.

HÅNDHÆVELSE AF INDSATSPLANEN

Med vedtagelsen af indsatsplan 2019-2028 pålægges private såvel som offentlige lodsejere at foretage en effektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo på egne arealer i Stevns Kommune.

Formålet med planen er at få udryddet kæmpebjørneklo i Stevns Kommune, og ikke at gøre det besværligt at være borger i kommunen. Det er vigtigt at kontakten mellem kommunen og de private lodsejere baseres på dialog og vejledning. Når du anmelder en forekomst af kæmpebjørneklo, skal du derfor ikke frygte straks at blive udsat for påbud og politianmeldelse, men derimod en indledende vejledning i bekæmpelse af planten.

Der er selvfølgelig en forventning om, at borgerne vil arbejde positivt sammen med kommunen i kampen mod kæmpebjørneklo. Stevns Kommune har dog hjemmel til på ethvert tidspunkt, at foretage tilsyn for at sikre, at de ovenfor skitserede tidsfrister overholdes. Ved eventuel manglende bekæmpelse af kæmpebjørneklo har Stevns Kommune mulighed for at udstede påbud om iværksættelse af bekæmpelsen. I forbindelse med udstedelsen af et påbud skal ejeren have en frist på mindst 14 dage til at foretage bekæmpelsen samt en frist for, hvornår kommunen agter, at kontrollere om bekæmpelsen er udført.

Hvis påbuddet ikke efterkommes kan kommunen vælge at lade bekæmpelsen foretage på ejers regning.

De ovenfor skitserede håndhævelser vil blive anvendt, hvis forvaltningen oplever manglende dialog og samarbejdsvilje.

SAMARBEJDE MED ANDRE KOMMUNER

Stevns Kommune støder op til 2 andre kommuner: Faxe Kommune i syd, og Køge Kommune i nord. Stevns Å har sit udspring i Faxe Kommune, og udgør på et langt stykke kommunegrænsen til Faxe. Der er derfor et samarbejde med Faxe Kommune om bekæmpelse i ådalen. Det er meget vigtigt at bekæmpelsen i ådalen er effektiv, da frøene ellers vil flyde ned ad åen og sprede planten videre ned i Tryggevejle Ådal.

Den sidste del af Tryggevejle Å udgør kommunegrænsen til Køge Kommune. Det er derfor aftalt med Køge Kommune, at de sørger for effektiv bekæmpelse på Køge-siden.

Begge kommuner har indsatsplaner til bekæmpelse af planten.

MÅLSÆTNINGER

Den overordnede målsætning er: **Total udryddelse af kæmpebjørneklo i Stevns Kommune.**

Den overordnede målsætning om total udryddelse af kæmpebjørneklo i Stevns Kommune kan opdeles i flere kortsigtede delmål, som skal opnås hvert år i indsatsperioden.

KORTSIGTEDE MÅL

- Bekæmpelsen af kæmpebjørneklo skal være påbegyndt på alle bestande i maj hvert år.
- Ingen planter får mulighed for at sætte frø.
- Med indsatsplan 2019-2028 vil Stevns Kommune fortsætte sin vejledning i effektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo, så indsatsen bliver målrettet og resultatgivende.
- Hvert år vil Stevns Kommune skabe opmærksomhed omkring problematikken med bekæmpelse af kæmpebjørneklo som invasiv art, så der konstant og vedholdende er fokus på at få udryddet plantearten. Borgerne inddrages i overvågningen af og kampen mod kæmpebjørneklo.

KLAGEVEJLEDNING

"Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Stevns Kommune 2019-2028" er udarbejdet i overensstemmelse med § 1 i bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Indsatsplanen kan påklages af følgende foreninger ved deres hovedorganisationer:

- Berørte lodsejere
- Dansk Landbrug, info@lf.dk
- Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Stevns, dnstevns-sager@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Christian Skotte, cskotte@cas.org
- Dansk Botanisk Forening, nbu_sj@botaniskforening.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

- Dansk Ornitologisk Forening, Stevns, stevns@dof.dk
- Friluftsrådet Østsjælland, oestsjaelland@friluftsradet.dk

Jf. § 3 i bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo skal forslag til indsatsplan offentliggøres efter kommunalbestyrelsens vedtagelse. Ved offentliggørelsen fastsættes der en klagefrist på mindst 8 uger for fremsættelse af indsigelser m.v. mod forslaget til indsatsplan. Efter udløbet af fristen kan kommunalbestyrelsen vedtage og offentliggøre indsatsplanen endeligt.

MERE INFORMATION

Her kan du finde yderligere information om kæmpebjørneklo:

Stevns Kommune

<https://stevns.dk/borger/affald-miljoe/kaempe-bjoernekle>

HedeDanmark

<https://www.hededanmark.dk/Bek%C3%A6mpelse-af-k%C3%A6mpebj%C3%B8rnekle.14623.aspx>

Miljøstyrelsen

<https://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/invasive-arter/hvad-kan-jeg-selv-goere/bekaempelse/bekaempelse-bjoernekle/>

Naturstyrelsen

<https://naturstyrelsen.dk/media/nst/66729/bjoerneklebekaemp.pdf>

Retsinformation

<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=192102>

Kæmpebjørneklo langs med Stevns Å